

Nro. II.

**A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétaból, Kedden Februarius 3-ik napján, 1811-ik
esztendőben.

B é t s.

Arról a' *Charles* (Károly) nevű igen híres, hosbólbeszélő Frantziáról, a' ki néhány hetek előtt a' Bétsieket is gyönyörködtette egy darabig a' maga mesterséges beszédje által, ilyen jeles történetet irnak: — Bétsből *Prága* felé vévén útját, szekerét *Deutsbrod* és *Heinsdorf* között 3 vagy 4 útonálló tolvajok körül-vették, hogy felprédálják. Az óráját, erszényét, és egyéb betsesebb portékáit kivánták; már a' zsebeiben is kezdettek vizsgálodni. Elébb nem kevésse meg kellett volt ijedni a' szegény hasbólbeszélőnek, minthogy már oda akarta életének megtarthatásáért mindenét adni a' tolvajoknak, midőn azonközben magát feltalálván, a' szekér-

ből hátra felé tekint, kiált; mintha bizonyosan tudta volna, hogy egy közel lévő erdőben emberek volnának; azután ismét olyan hangot ad, mintha az erdőből néki válaszoltak volna; későbbre ismét olyan hangot adott, mintha az emberek lármázva közeliténének. A' tolvajok ezt halván, nem vélték tréfának a' dolgot; a' kiáltozás azonban még jobban tettett közeledni; egyszer a' tolvajok egymás szemébe néztek, 's megiramodván egyszerre mind elszaladtak, a' mellyet annyival könnyebben el lehet hinni, mivel tudva van az, hogy az e' féle rosztban járó emberek félelmesek szoktak lenni. Tsak a' bakon volt kádát vittékkel, de ezt talám még elein mingyár levágták volt onnét, minekelőtte Charles még reájok ijesztett volna.

BC *Cseh országban* az Elnbogeni Kerületbéli tisztség olyan hivatalszerént voló tudósítást vett a' Szakzen Koburgi Kormányszéktől, hogy *Hartmansberg* nevű faluban, melly a' Darmstadti Nagy Hertzegséghez tartozik, és a' Fuldai Hertzegséggel határos, igen gonosz nyavalya ütötte ki magát, melyben az emberek igen hamar meghalnak, a' melynek azonközben egyéb tulajdonságai még nem ismeretesek. — Bár mi határozatlan és talám nagyított tudósítás lehet is ez; és bár mi nagy távolságra légyen is Hartmansberg az Austriai Monarchiának határaitól: tsakugyan megtétettek mingyárt mind az azon vidékekről ide, mind pedig az innen oda utazókra nevezve mind azok az előre való vigyázásbéli rendelkezések, mellyekkel az ilyen esetekben igen sietni soha nem lehet. Egyszersmind a' Darmstadti Nagy Hertzegségnél is kérdést tétetett hivatalszerént a' Cseh országi

Kormányozószerk az eránt, hogy valósággal kiütötte ott valami e' féle nyavalya magát, és mi némű tulajdonsággal bírjon? a' melly érekezesre érkezendő válasz fogja megmutatni, hogy az elővétellett eszközöket keményíteni leszen-e inkább szükséges, vagy pedig gyengíteni.

Török Birodalom.

Nátoliának *Trebese* névű városából e' képpen irnak: —

„Oktober 24-dikén 6 Lineahajókból, 4 Fregátokból, és 7 Korvettékből álló Orosz hajós sereg közel Palatnához, melly mező város 3 órányira esik Trebisondétől, a' part mellé évezett A' Bairam innepét megelőzött napon oda még jobban közelítvén, vasmotkát kihányta és megállapodott. Ali a' Trebisondei Pascha a' do-logfelől hírt vévén, minden fegyvereseit maga mellé vette, 's a' Trebisondei lakosoktól is segítvén, ágyuzó készülettal Palatnához ment. Oktober 8-dikén éjjel éppen a' Bairam innepé előtt az Oroszok a' Palatnára való ágyuzást elkezdeték, 's más nap víradóra 3000 embert 4 ágyukkal a' partra kiszállítottak. Ali Pascha azonban a' hajókról réá szóródó ágyúgolyobisokkal semmit nem gondolván, a' kiszállott ellenséges csoportnak útját elvágta, 's valami felerészt össze vagdaltatván, a' többit, ágyujokkal és azon tsajkákkal egyetemben, mellyeken kiszállottak, elfogta.“

A' Török szélekről Janudrius 21-dikén.

Az üléseit *Belgrádban* tartó Serbiai Tanács és annak Elölülője *Cserny*, nem régen minden osztályos vezérekhez és Polgári Elöljárókhöz kerülő irásokat bótsátottak, meghíván őket, hogy

fontos tárgyak felett való tanácskozás végett, a melyek Serbiának javát és boldogságát illetik Januárius 18 kára (az ő kalendarium szerint 6-dikára) Belgrádban jelenjenek meg. Ezen tanácskozások a' mondott napon a' Cserny előlülése alatt valósággal el is kezdődtek, és már harmad napja hogy folynak.

Az Orosz armádia fővezére Marchal Gróf Kamensky e' napokban útját Petersburgba véven, elindulása előtt eleibe terjesztették Serbiának fejei az ő országjoknak elnyomorodott állapotját, a' melly szerint, ha a' békesség a' jövő tavaszig a' Portával meg nem talál készülni, ők továbbá a' Törököknek telyességgel ellenek nem állhatnak, minthogy az ily sokáig tartott hadakozás miatt már minden tekintetben elgyengültek. Az Orosz vezérek által tétetett rendelések szerint azonközben néhány gyalog és lovas Orosz Regementeket vártak Februáriusban, mint segítő sereget, Serbiába, mellyeknek számokra már gyűjtötték itt össze a' marháknak és embereknek kivántató életmagazinomokat.

Nihitsch nevű Orosz Oberster, ki a' mult esztendőben egy Oroszokból és Serbiiaiakból álló Kozáktsoportot állitvánfel, azzal ezen országnak sok jó szolgálatokat tett, a' mellyekre nézve őtet megtartójoknak nevezik a' Serbiiaiak, a' Drina mellett való utolsó verekedésben meggyogyíthatatlan sebet kapván a' bal lábán, 's az által a' további katonáskodásra egészen alkalmatlanná tétetődvén, a' nyugalomra való botsátítás végett Sándor Császárhoz folyamodott. Azt tartják, hogy ezen Obersternek jó példaadása 's egyéb segedelmei nélkül a' mult esztendei vere-

kedésekben bajosan mentek volna valamire a' Serbiaiak. A' Drinai győzedelmeskedést leg alább mindenek néki tulajdonítják. Szolgálatjának letétele alatt szép beszéddel bútsuzott el Csernytól és az öszszegyülekezve levő több Serbiai vezérektől, kevélynek nevezvén magát, hogy a' hadi ditsósságban az ő osztozó társok lehetett, 's a' vitézséget és állandóságot nékiek tovább is ajánlván. — Sajnálkozva váltak-meg tőlle a' Serbiai vitézek.

A' Porta és Orosz birodalom között való békességnek lábra lejendő állását még a' leg újabb tudósítások is erősítették. A' Bukarestből és Jassiból jött tudósítások szerént az Orosz előjáróknak minden rendelkezései, mellyeket Moldovában és Oláh országban tettek, azt mutatták, hogy ezen országokat, mint tulajdoniakat úgy nézik. Azok az intézetek, mellyeket a' Konstantinápolyi, Smyrnaei és Szatonychi kereskedő házak, jövődőre nézve mostanság tettek, hasonlóképpen azt bizonyítják, hogy ezen kereskedő házak már leg kissebbet sem kételkednek a' békességnek helyre állásafelől, minekutánna értekekre esett az, hogy a' Porta Moldovának és Oláh országnak által engedésére hajlandóságot kezdett nyilatkoztatni, a' lévén meghatározott célzása, hogy az Oroszokkal meg békéllvén, azután egész erejét a' Vekhabiták ellen fordítsa, a' kik magok elég dolgot fognak néki adni tudni.

Portugallia.

London, Januárus 15 dikén. A' Lisbonából érkezett leveleink a' Portugalliában Jan. 15-ő napjáig történt dolgokat foglalják magokban, a' honnét igen fontos tudósításaink érkeztek az ar-

armádiától. Seregeink három napoktól fogva nagy mozgásban voltak, és minden környülállásokból azt lehetett kihozni, hogy rövid idő alatt rettenetes ütközetnek kell történni. A' Lisbona oltalmaztatására készítettett batteriákba 1200 hajós legényeknek kellett az Anglus hajókról bémenni; más 3000 Anglus hajós legények pedig önként ajánlották magokat a' Tágus vizé déli partján való szolgálatra. Mi némű lábbon állhattak a' dolgok ezen idő tájban a' Portugalliai tsatázó mezőkön, környülállásosabban meg lehet itélni az itt következő tudósításokból: —

Lisbona, Decz. 29-dikén. Eppen most érkeztem vissza az armádiától. Marschal *Beresford* közel a' Frantzia szélső tsoptokhoz, mellyek a' Tágus mellett feküsznek, által ment ezen viznek tulsó partjára. Thomarhoz e' hónap 26-dikáig vártak 15 ezer emberből álló Frantzia sereget. Azt gondolják, hogy a' Frantziák valami nagy próbatételhez készítik magokat. *Cotton*, *Stévárt*, és *Coleman* Generálisaink, a' kik engedelemmel Angliába vissza akartak menni, és már holnap is hajóra akartak ülni, parantsolatot kaptak a' fő vezértől, hogy haladék nélkül menjenek vissza az armádiához. Még eddig ugyan tsak a' szélső vigyózók között estek apró öszsze tsapások. De két napok alatt nagy történetekhez van reménség.

Lisbona, Decz. 31-dikén. Néhány nopoktól fogva mozgások kezdetek történni a' tábornál. Az ártilleriának egy része más állásba rendeltett. A' tiszték, a' kik itt a' városban tartozkodtak, parantsolatot kaptak, hogy Regimentjeikhez menjenek. *Massenának* számos segítsége

érkezett Almeida felől. Úgy gondolkoznak némelyek, hogy Lord Wellington vissza fogja seregeit Kartaxótól vonni, és ismét a *Torres Vedrassi* lineába fogja őket bészállítani.

Maga Lord Vellington így irt Decz. 22-én *Kartaxóból*: — „Az ellenség még ki nem mozdult a maga Santeremi tanyájából. Utolsó tudósításomtól fogva nem tett semmi nevezetes mozdulást. A *Zesere* vizén már három hidat tsinált, és a hajókat még mind gyűjti össze ezen a vizen.“

Több tudósításaink is érkeztek (így szoll a Londoni író) a Portugalliai armádiától, de a melyekből semmi bizonyost ki nem lehet még eddig hozni. Ellenkezőképpen velednek. Némelyik azt erősíti, hogy Vellington hátráláson gondolkodik. Mások azt tartják, hogy nem soká rettenetes ütközet fog történni. Az a segítő sereg, a mely Massenához megérkezett, 15,000 emberből áll. Vellingtonnak is érkezett segítsége. Kadixból olyan hír érkezett volt a Vellington armádiájához, hogy Marschal *Soult* is azért ment volna el egy sereggel *Kadix* mellől *Sevilla* felé, hogy Massenának segítséget hozzon.

Spanyol Ország.

A Párisi Monitor hivatal szerént való és környülállásos tudósításokat adott ki a Spanyol országban, külömbkülömb kerületek szerént szélyelosztatva lévő armádiáktól. Itt következnek röviden ezek közzül is a méltóbbak: —

A déli kerületből. — *Kadixnak* ostromoltatását a mi illeti, a Bellunói Hertzeg (Marschal *Victor*) minden hajóit a *Trocadero*i tsatornában akarta össze gyűjteni. Ez a tsatorna választja

el azt a keskeny földet, a mely Kadixot Leon szigetével össze tsatolja, a' száraz földtől. A' Trocaderói sántzoktól csak 5 vagy 6 száz ölnyi távolságra vannak által ellenben a' Matagordai sántzok, mellyek ezt a' keskeny földet védelmezik. Ez a' külömkülömb partok mellett egy idő óta készült apró fegyveres hajókból álló sereg, már eddig is néhány versbéli nevezetes próbákat tett volt: de még nagyobb volt hátra. Hogy a' Trocaderoi tsatornába bé lehessen jöni, a' Kadixi keskeny föld vagy keskeny út mellett a' Puntalesi sántzok előtt kellett volna elevezni. Itt pedig sok Anglus úszó battériák és ágyustsajkák állottak a' tengerre bényúló Makagorda nevű tsúts mellett. Félni lehetett, hogy ezen Anglus tsajkák és battériák miatt sok kárt vallanak hajóink. A' Bellunói Hertzeg tehát arra határozta magát, hogy a' hajókat a' szárazra kivontatván ott vitesse a' Péter folyójától fogva Trocaderóig. Célját szerentsésen elérte. A' hajók gömbölyű gerendáknak segedelmei által 500 ölnyi messzeségre hömpölygetődtek a' szárazon az egész armádiának nagy gyönyörűségére; és Déc. 11-dikén Trocaderónál a' tsatornába botsáttatván, a' rajtok lévő ágyuk a' tüzelést azonnal elkezdték. A' városra tüzes golyobisok hányattattak. Az ezen hajókon lévő ágyuk a' 12 tzolos bombikat 2050 ölnyi messzeségre, a' 8 tzolosokat pedig 2150 ölnyre viszik. Kadixban nagy lárma kezdett lenni; a' kapuk azonnal bezárattattak. Még csak a' külső várossal való közösülés is nagy vigyázással esik. A' drágaság nagy. A' sárga hideg nagy pusztitást teszen a' városban. Szerentsére a' Frantzia seregek Andalusiában, Murcia:

ban, és Grenadában, mind egességesek. A' déli tartományokban nagy tsendesség és bátorság uralkodik. Olyan bátran lehet benne fegyveres késérők nélkül utazni, mint Francia országban. A' bőség nagy. —

A' közép armadiától. Kastiliából. A' Madridi, Toledói, Avilai, és Segóviai tartományokban naponként erőssedik a' rend. A' széllyeljáró (*mobilis*) tsapatok naponként fogyasztják a' haramia bándákat. Generális Lahousaye Cuensza városába bémenvén, megvertt ott egy ilyen haramia tsoportot, a' melly ezen várost védelmezni akarta. Megölt belőlle 200 embert, elfogott 200-at; nyert egy ágyut. A' többek Valencia tortományába szaladtak által. Generális Lorge, a' Siera Morena északi részint tartja-fenn a' rendet, a' hol 150 haramiák hálni egy éjjelre Villa Francába bémenvén, viratta előtt egy Frantzia tsoport ~~őket meglepte, az-at megölt köz-~~ zülök; a' többi ~~tsak nem meztelen futott-el,~~ 12 lovat a' gyözedelmesek' kezében hagyván. —

A' Kataloniai armadiától. Két Frantzia tsapatok Olotnál az insurgenseket megverték, és Olotból kikergették. Az után a' hegyeknek fogtak a' Fr. tsapatok, hogy az ott tartózkodó insurgenseket is szellyel kergessék, 's vezérjeiket elfogdosák. Decz. 15 dikén néhány Anglus hajók Palamosnál a' parthoz közelitvén, egy helyen 900, más helyen pedig 200 embereket a' partra kiszállítottak, olyan rendeléssel, hogy a' kikötőhelyet foglalják-el. Már azt gondolták az Anglusok, hogy akadály nélkül elérték czéljokat, midőn azonközben egy Fr. Batalion a' halmokról véletlenül reájok ütven, rendjeket úgy megza-

varta, hogy a' Frantziák a' futó Anglusokkal együtt rohantak bé a' városba. Az Anglusok veszése mind együtt 800 emberre tétetik; alig ment el közzülök 300 ember. A' tenger számos Anglus holt-testeket vetett-ki a' következett napon a' partra. A' Frantziák közzül 8 ember esett-el, és 15 kapott sebet. Kivánjuk, hogy sokszor érjék réá az Anglusokra az a' bolond kívánság, hogy hajóikat elhagyván, a' partra kijöjjenek. —

Az *Arragonai* tábor *Tortosa* várát 13-napi ostromlás után elfoglalta, a' hol 9500 insurgens Spanyolok estek fogságra, kik között 400 tisztek találtnak; 12 zászlók, 192 ágyuk, 2 millió kántáts, 10,000 flinták, 200 mázsa puskapor, 500 mázsa golyobis, és sok eleség kerültek a' győzedelmesnek kezére. Ezen várnak elfoglalása által egészen urává lettünk az *Ebro* vizének, mely szerént már most egészen elvágódott *Valencia* ~~Kastóliától~~ ~~1808~~ ~~tal~~ *Tarragonát* bírják Spanyol országnak ezen részében az Insurgensek. —

„Generális *Sachet* jelenti (ilyen szavakon végződik a' Monitörben ez a' könyülállásos tudósítás) hogy az Arragonai lakosok mostanában igen jó indulattal vannak a' Frantziák eránt, hogy Arragonia tartománya, melly eleinten legmérgebben viselte magát, most legtsendesebben viseli, és a' revoluziós dühosság éppen ellenkező indúlatnak engedett helyyet; hogy a' lakosok, valamint Arragoniában, úgy az egész ország déli, közép, és északi minden részein nyilván mutatják, hogy ellankadván, gyűlölik azokat, a' kik az ők országjokat feláldozták, és hogy a' tsendességnek helyreállítását kívánják. Az Ang-

lus befolyás, 's azzal, a' bódulás' hidege is megszűnt. A' lakosok kiáltva kívánják a' Frantzia birodalomhoz való tsatoltatást."

Nagy Britannia.

London. Jan. 14 dikén. Ma reggel ilyen hirdás tétetődött közönségessé a' Loyd kavéházában: — „Deczember 29-dikén a' Bresti kikötőhelyből két Fr. Fragátok kievezvé, a' tengeren vannak. Még nem tudjuk, hova czeloznak; de hihetőképben Napkeleti India felé

A' *Touloni* hajós seregről, mely felől még meg van az a' hír, hogy kievezett, azt tartják, hogy Kadix felé evez, hogy annak ostromoltatásában segítségül legyen.

Északi Amérika.

A' *Washingtonból* érkezett levelekben ilyen nevezetes útozási tudósítást olvasunk: —

„*Makenzie* nevű Anglus, Canadából az 1789-dik esztendőben Észak felé útnak indulván, egész a' Jeges tengerig ment a' kietlen pusztákon, 's övé az a' ditsósság, hogy kitanulta, hogy Északi Amérikát valamint Sibériát, az Észak égsark (polus) felé, *Jeges* vagy jég-tenger határozza, vagy veszikörül. —

Hat esztendőknél előtte egy más nevezetes utazást véttetett munkába a' Congressz, melynek hasonló fontos találmány, t. i. Északi Amérikának napnyugotra fekvő véghetetlen nagyságú, esméretlen, és egész a' Tsendes-tengerig terjedő részeinek meg esmerése, volt a' csélzása. *Levis* és *Clarke*, 43 katonából és egyéb önkéntvállalkozottakból álló kíséző sereggel, 1804-ben Május 4 dikén *Washingtonból* napnyugotfelé útnak indultak. Eleintén a' *Mississippi* az azután pedig a' *Missouri* nevű vizeken felfelé folytatták útjokat

könnyű hajótskákon. Végezetre kifogyván az emberek lakta földből, azután hol gyalog hol lóháton folytatta útját a társaság napnyugot felé, éjjelenként sátorok alatt hálván, mellyeket magával vitt, most a leg termékenyebb szép bükkdió, és gyapott-termő fákkal bővölködő erdőkben, majd ismét leg kövérébb réteken menvén által. Az erdők vad lovakkal, medvékkel, vidrával, és minden egyéb vadállatokkal bővölködnek. Sept. 2-dikén egy 1250 ölnyi hosszúságú töltéshez ért a társaság, mellyet ember kezek építettek, és a melly hasonló ahhoz, a milyenne a nagy hírnevű utazó Humbold Déli Amérikában talált: de hogy kitől és mikor tsináltatott, annak semmi nyomára nem lehetett találni. Sokszor 10, 14 napok alatt nem láttak embert az útasok; néhol ismét bökkentek némelly magános vad háznépékre, a kik jól fogadták őket. Ezek kisdud falukban laknak, 's vadászatból, halászatból, és a természet egyéb önként való adományaiból élnek. November 1 ső napján téli lakásra szállott a társaság, a mely kajbákból állott, 's a melly előre való vigyázásból meg is erőssítettett. Innen April. 7 dikén tovább indulván, 's útjokat mind tsak napnyugot felé folytatván; Aug. 19-dikére a Columbia nevű vízhez értek, itt hajóra ültek, 's végezetre November 15-dikén célzássoknak kívánt pontjára, úgymint arra a helyre értek ezen bátor útasok, a hol ez a víz a Tsendes-tengerbe szakad. A második telet ezen tenger varton töltötték el, töltéssel körülvett lógerben, jávorszarvas, dām vad, és egyéb e' féle vadhussal é vén. Innet 1806-ban Mártz. 23-dikán napkeletfelé vissza indulván,

még azon esztendőben Sept. 23-dikán a' 20 öszszeszoövetkezett Státusoknak hatáiraikra ismét vissza érkeztek, a' melly idő alatt 900 német mértföldnyi útat tettek, részszerént a' nevezett három folyóvizeken, részszerént szározon. Egyebek között egy 30 mértföldnyi szélességű hegyen is kellett keresztül menniek, melynek tetején a' hó soha el nem olvad. Találtak tűzókádó hegyekre is. A' Columbia partjait számos nép lakja, a' melly Amerikai eredetű ugyan, de már meglehetősen pallérozta magát, és békességes indulattal bír. A' Columbia torkától hamarabb eljuthatni a' Tsendes-tengeren Chinában Kantonhoz, mint Canadából Európába. — (Ha az Amerikai Szövettséges Statusok 30 esztendők alatt 2 millióról 6-ra vitték lakosaiknak számát, mennyire vihetik azt századoknak lefolyta alatt egy olyan világban, a' melly az Atlanticum tengertől fogva a' Tsendes tengerig terjed, igen termékeny, és leg alább 200 millió embernek elegendő lakhelyet adhat).

T u d o s i t á s .

Egy nagy születésű Aszszonytság méltóztatt töllem kérdezni, hogy melly okból származott foganatosságra nézve kívánom, hogy a' fájós fog egész gyökérestől a' szájban lévő Tinktúrában förödjék, holott ez némely esetben igen alkalmatlan volna. En ezt magam is elhiszem a' mindenhez könnyen jutni kívánoknak. A' kérdésre szérentsem volt következendőképpen válaszolni, és azt az ő Excellentiája megegyező akaratójával közönségessé tenni.

Mivel már néhány száz esztendőknek előtte a' tudósok által meg vagyon bizonyítva, hogy

a' fogakat némely apró férgetskék szokták rágni és azokon lyakukat furni (de miképpen is lehetne az különben? holott némely kihuzott fogak egészen egészeseknek lenni látszanak, pedig a' foghús alatt lévő gyökereken lyukak vannak furva), e' miatt az emberiség igen sokat szokott szenvedni, a' nélkül, hogy némelyeknél leg kisebb szemmel látható ok jelen volna; a' melly külömbkülömbféle itéletekre alkalmatosságot szokott szolgáltatni. De vágnak a' fognak ezen kívül még több és sok ellenségei, mellyek többnyire majd tsak hogy nem az annak idejében való vigyázatlanság vagy gondatlanság miatt szoktak hatalmat venni.

Tehát már itt az a' nagy kérdés, hogy miképpen lehessen ezen férgetskéket tojásaikkal és fészkekkel együtt egészen elpusztítani? Ha hát már én azt kívánám, hogy a' fájos fogakat a' Tinktúrával mosni és az odvas fogakba külömbféle módok által valamit bétenni kell: így ezen férgetskékek nem lenne-e elegendő idejek más helyet keresni a' magok életeknek megoltalmazására?

Eppen ezen okból kívánom, hogy a' fájos fog egész gyökerestől a' szájbán lévő Tinktúrában fürödjék, mert mindenkor könnyebb az ehez megkívántató kevés ideig tartó hozzáalkalmaztatást meg szenvedni, mint sem hosszás ideig tartó fogfájásban kinlódni, melynek is különben utóljára nem egyéb, hanem az a' veszedelmes és kegyetlen kihúzzattatás leszen a' végé, melly által magán senki is nem segített, de nem tsak, hanem már ez által az egész sorban lévő több fogaknak nervusai és gyökerei elvesztet-

ték már az elszakasztás által minden öszvekaptsolt szövetségeket, a' melyben az ő allandóságoknak leg nagyobb erősségek a' természet által formáltatva volt, melyre nézve egy igen szükséges meg jegyzés, hogy; hogy ha már némely fog egész a' gyökeréig elrothadott légyen, és el is töredezett volna, tehát, még egy ilyen esetben is, ezt a' még meg maradtott foggyokeret is szükséges meg tartani, az felyebb meg mondott állandóságra nézve, azomban pedig igen gyakran meg történik, hogy az első fognak ki huzattatása után csak kevés idővel többeket is kénytelenítettnek ki huzatni, arról egészen elfelytkeztvén, hogy mely hasznos haszonvételre rendelte légyen nekünk ezeket a' természet.

Elsőben is az egész ábrázatnak tökéletesebb formájára és diszére; másodsor pedig igen fontos nagy haszonra, melyben is az egészségnek egy leg nagyobb állandósága vagyon helyheztesztve, t. i. ezek eszközlői a' mi minden napi tápláló eledelünknek a' szájunkban való jól meg örlésére s meg rágására, hogy a' gyomor ezeket könnyebben meg emészthesse. Ennek valóságára csak egy kis tsekély nevetséges példat hozok elő, melly is ebből áll, hogy egy malomkő magában lisztet nem örölhet a' kenyér sütésre, vagy pedig ha a' szekérből a' negyedik kerék el törik, tehát mi módon érhet valaki az fel tett céljára, hanem ha más kereket újra belé teszen, ellenben pedig a' ki huzott fogoknak helyébe nemlehet masokat tenni, de nem, még pedig soha sem többé, így e' szerént leg job leszén, ha minden emberek jó idejében, míg még a' fogak magok épségekben meg vagynak, figyelmetessé-

geket ezen tárgyra fordítják, és reményelem, hogy én már eddig elegendő útat nyitottam az fogfájás ki gyógyítására, 's annak meg erősítésére, és pedig ezeknek meg tarthatására is.

Az ennek előtte vásárlott matérialékból készített Tinkturák, reményelem hogy még két hónapig el fognak tartani; de mivel a' mostani újra vásárlott matérialék olly felettébb meg drágultak, hogy én minden módokat sorossan meg vizgalni kéntelenittetvén nékem ezen dolog úgy jön ki, hogy, vagy a' mostani vételhez képpest, az árrát meg nagyobítani, vagy ennek készítésén egészen fel hagyni kell: melyre nézve ezen két kedvetlen történetek közül szükségesebnek ítéltém a' tovább való fojtatását választani, e' szerént —

Hogy ezen rendelés el fog kezdődni mindenütt, valahol ezen Tinktura találatni fog Aprilis holnapnak első napjától fogva a' következő modon t. i:

Itten Bétsben a' magam szállásomon a' megnevezett naptól fogva a' Tinktura leszen 4 f. az az 1 portio. Pesten, Posonban, Debretzenben, és más több helyeken a' hol találatni fog, mindenütt egy portio Tinktura leszen 5 for., — és egy portio hozza készszített fogpor mindenütt 30 kr.

Irtam Bétsben FÉbruárusnak 15ő napján 1811. esztendőben.

Almásai Balogh Dávid.

Királyi Herzeg Albertnél Udvari Tiszt. Lakik Bétsben a' Joseph külső Városban az hosszú nevezetű utzában az arany fiúdsiánál az 15ő emeletben, balra a' 11-dik numerus alatt.